

РОЗПОДІЛ В ЕКОНОМІЦІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ

М.Ю. Шевцова, Дніпропетровський національний університет

Розподіл – це одна з фаз (стадій) суспільного відтворення, сполучна ланка між виробництвом і споживанням. У процесі розподілу виявляються пропорції агентів виробництва в реалізації й використанні сукупного суспільного продукту. Цьому передуює розподіл засобів виробництва по галузях, а також розподіл членів суспільства за різними видами виробництва.

Однією із сфер застосування поняття розподілу є сфера розподілу ресурсів, зокрема, фінансових. Необхідність розгляду процесів розподілу саме фінансових ресурсів визначається тим, що фінансові ресурси здійснюють опосередкування всіх економічних процесів вартісною оцінкою. У результаті цього фінансові потоки допомагають реалізувати трансформацію виробничих ресурсів у готову продукцію або послуги в товар, а потім у нові фінансові ресурси.

Наявні фінансові ресурси є складового фінансового потенціалу суб'єкта господарювання. Іншою її частиною можуть бути ті фінансові ресурси, що можливо одержати із зовнішнього середовища стосовно суб'єкта господарювання як позикові або притягнуті засоби. Таким чином, виникає задача оптимізації одержання зовнішніх фінансових ресурсів. Але стосовно власних фінансових ресурсів з'являється проблема їхнього розподілу по тим або іншим напрямкам використання.

Першим рівнем розподілу є розподіл за видами діяльності: операційної (виробничої), фінансової, інвестиційної.

Операційна діяльність, пов'язана з виконанням суб'єктом господарювання функцій, що належать до виняткових або переважних його видів дії по виробництву продукції або наданню послуг. Фінансові ресурси при цьому йдуть на поповнення оборотних коштів і підтримку виробничих ресурсів.

Фінансова діяльність суб'єкта господарювання полягає в оптимізації фінансових потоків і нарощуванні фінансових ресурсів. Це може здійснюватися шляхом емісії різних цінних паперів: акцій, облігацій; участі в кредитних операціях і інших фінансових проектах. Фінансові ресурси шляхом трансформації з пасивної форми в активну роблять необхідний оборот і нарощують власну вартість у випадку ефективного фінансового менеджменту.

Інвестиційна діяльність полягає в здійсненні інвестиційних проектів, спрямованих на розширення наявних видів діяльності, розвитку нових із метою одержання додаткового прибутку. Фінансові ресурси в цьому випадку здобувають форму інвестиційного капіталу або його частини.

Як другий рівень розподілу власних фінансових ресурсів можна виділити цільовий їхній розподіл з точки зору відтворення виробничих ресурсів: трудових ресурсів, основних виробничих фондів тощо.

Господарювання в умовах адміністративно-планової економіки одним з основних принципів розподілу використовувало систему нормативів, визначальний розмір, питому вагу й напрямок використання засобів. Так, наприклад, прибуток, що залишався в розпорядженні підприємства, направлявся і накопичувався в трьох фондах: Фонді матеріального

стимулювання, Фонді розвитку виробництва й Фонді соціального розвитку (як варіант, у пропорціях 20 % – 50 % – 30 %).

Просте відтворення трудових ресурсів здійснювалося за рахунок Фонду заробітної плати, а розширене – за рахунок Фонду матеріального заохочення й Фонду соціального розвитку. Просте відтворення основних виробничих фондів здійснювалося за рахунок засобів, які направлялися на зміст і ремонт устаткування, і частково за рахунок амортизаційних відрахувань. Розширене відтворення основних виробничих фондів – за рахунок амортизаційних відрахувань і Фонду розвитку виробництва, Фонду соціального розвитку. Поповнення матеріальних ресурсів здійснювалося за рахунок обороту оборотних коштів, а збільшення їхньої кількості – за рахунок Фонду розвитку виробництва й Фонду соціального розвитку.

Якщо говорити про фінансові ресурси, отримані ззовні, то використовуються вони, зазвичай, залежно від того, під який проект або захід ці ресурси займалися або залучалися. Відповідність використання фінансових ресурсів цільовим напрямкам визначається рівнем і характером обліку руху коштів і дієвістю контрольних заходів.

Основним джерелом надходження позикових коштів є фінансово-кредитна система країни та її регіональні сегменти. Формування оптимального співвідношення ресурсів щодо їх подальшого використання є процесом протилежним до розподілу внутрішніх ресурсів, або розподілу продукції та послуг за напрямками просування до споживачів. Якщо оптимальне співвідношення ресурсів визначається використанням механізму фінансового леверіджу, то оптимізувати розподіл ресурсів, продукції та послуг можливо використовуючи методи економіко-математичної оптимізації, моделювання з урахуванням маркетингових підходів.

Шевцова, М.Ю. Розподіл в економіці суб'єктів господарювання: фінансові аспекти [Текст] / М.Ю. Шевцова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доп. VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2005 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2005. - Вип. 8. - С. 56-57.